

ICT differentiatie Frans

Pauline Engelen
Kaat Eysermans
Charlotte Keuppens
Jana Leenaerts
Marie Stoops

Innovaties in onderwijs ■ □ DE DIGITALE SCHOOL
MEERTAAL WETENSCHAPPEN EN TECHNIEK

Bachelor in het onderwijs: lager onderwijs
Lerarenopleiding Thomas More Kempen
Campus Turnhout en Vorselaar

Juni 2018

THOMAS
MORE

VOORWOORD

In het kader van de module Innovaties in onderwijs werden wij uitgedaagd om een project uit te werken waar leerkrachten uit het basisonderwijs meteen mee aan de slag kunnen gaan. Al onze onderzoeken, toepassingen in de praktijk, gemaakte materialen, conclusies... kan u terugvinden in dit schriftelijk werkstuk.

Graag willen wij nog een aantal personen bedanken om elk hun bijdrage te leveren aan ons eindresultaat. In de eerste plaats de partnerscholen waarmee we gedurende dit project hebben samengewerkt en die ons telkens warm ontvangen hebben: Verheyen Lut (directrice), Wouters Sandra en Van Schoorisse Erika (leerkrachten van het 6de leerjaar) uit GVB Sint-Franciscus Schorvoort. Verschuieren Lydie (directrice), Leys Danny en Van Elsen Geert (leerkrachten van het 6de leerjaar) uit VBS De Parel. Verder willen we Pardon Christine en Serati David bedanken voor het nalezen van onze Franse zinnen en inspreken van de audiofragmenten die we in onze website gebruikt hebben. Ook een dankuwel aan Van Rooy Annelies voor het aanreiken van gedifferentieerde tools tijdens de International Days en Staes Lore voor de informatie over het nieuwe leerplan ZILL. Ten slotte willen we graag Schuurmans Danielle bedanken voor de sessie rond schrijven en in het bijzonder onze scrumcoach Appeltans Kris voor de ondersteuning en aanmoediging gedurende heel het project.

Dit schriftelijk werkstuk werd geschreven door Engelen Pauline, Eysermans Kaat, Keuppens Charlotte, Leenaerts Jana en Stoops Marie. Derdejaarsstudenten leerkracht lager onderwijs te Thomas More Turnhout.

SAMENVATTING

Uit de onderwijsspiegel van 2017 blijkt dat slechts één op vijf leerkrachten differentieert tijdens de lessen Frans. Dit staat in contrast met de diverse samenstelling van de klassen in het lager onderwijs. Daarom onderzochten we dit fenomeen. Volgende onderzoeksvragen gebruikten we als leidraad:

"Hoe kunnen we gericht differentiëren met behulp van ICT zodat de leerkrachten hiermee beter kunnen inspelen op de behoefte van elke leerling binnen het vak Frans? Heeft deze manier van onderrichten een positieve invloed op de motivatie van de leerlingen?"

Tijdens de zoektocht naar bestaande online tools kwamen we al snel tot de conclusie dat het aanbod aan tools om te differentiëren vrij beperkt is. Daarom werd de focus gelegd op online tools waarbij de leerkracht zelf de inhoud van de oefeningen kan aanpassen naargelang de aan te reiken leerstof. Op deze manier kunnen ze zelf differentiatie inbouwen.

Om de tools op een onderbouwde manier te ontwikkelen, deden we opzoekwerk in de literatuur. Hieruit blijkt dat ICT een ideaal middel is om te werken op maat van elke leerling. Door ICT-matig te werken, kunnen leerlingen op individuele basis aan de slag. Dit is een veiligere leeromgeving dan het klassikale gebeuren. Daarnaast is feedback van een computerprogramma minder bedreigend dan feedback van een leerkracht. De combinatie van deze factoren zorgt voor een stijging van de spreekdurf. Een kanttekening hierbij is dat er in één op vijf klassen een gebrek is aan ICT-ondersteunde materialen. Bovendien worden deze zelden benut tijdens de lessen Frans. De ICT-toepassingen die hierbij wel gebruikt worden, zijn bijna uitsluitend gericht op het inoefenen van Franse woordenschat en grammatica. Hierop ligt echter niet de nadruk in de eindtermen.

Bij het leren van een taal is motivatie één van de belangrijkste elementen om het leerrendement te doen stijgen. Er zijn verschillende manieren om deze motivatie te verhogen. Aangezien motivatie en spreekdurf in wisselwerking staan, zorgt een verhoging van de spreekdurf voor een stijging van de motivatie. Ook het weergeven van de na te streven doelen en het geven van directe feedback hebben een positieve invloed op de motivatie. Inspelen op interesses van leerlingen, visuele ondersteuning, werken met ICT en een leerkracht die zelf voldoende Frans spreekt tijdens de lessen, zullen ervoor zorgen dat de motivatie van de leerlingen nog een extra boost krijgt.

In de eindtermen ligt de nadruk op luister- spreekvaardigheid en mondelinge interactie. Om de competentie van de leerlingen hierin te verhogen is het belangrijk dat de leerkracht de instructies in het Frans geeft en dat niet elke fout meteen wordt verbeterd.

Aan de hand van het literatuuronderzoek kwamen we tot enkele criteria waaraan een goede tool moet voldoen. Ten eerste is een Frans gesproken en geschreven instructie van belang. Dit zorgt ervoor dat leerlingen een correct taalmodel hebben. Ten tweede vermeldt de literatuur variatie in oefeningen als aandachtspunt. Ten derde is het een pluspunt dat een tool zich voortdurend aanpast aan het niveau van de lerende. Dit wordt adaptiviteit genoemd. Hiernaast is het een voordeel dat verschillende tools, apps... geïntegreerd kunnen worden in één systeem. Verder is het cruciaal om de doelen die leerlingen zullen nastreven mee te geven en van daaruit feedback te geven op het juiste moment. Ook met deze aandachtspunten kan je best rekening houden: beperking in kosten, gebruiksgemak, oefeningen aanbieden in een rijke context die aansluit bij de leefwereld van leerlingen, helderheid en kwaliteit van geluidsfragmenten, verschillende modellen bij spraakopnames. Ten slotte is het een meerwaarde als er de mogelijkheid is tot gegevensopslag.

Aan de hand van deze inzichten uit de literatuur werd een website ontworpen waarop oefeningen aangeboden worden voor de thema's 'En route' en 'Chez le médecin' en voor de onderdelen: woordenschat, grammatica, luisteren, spreken en zelfs mondelinge interactie. Voor ieder onderdeel vindt u op deze website oefeningen op 3 niveaus terug.

Er werd bij zowel de leerkrachten als de leerlingen een enquête afgenomen om de beginsituatie te bepalen. Bij de leerlingen werd gefocust op de motivatie om aan de slag te gaan met Frans, de spreekdurf bij het spreken van Frans en de frequentie waarmee online oefeningen worden gebruikt om Frans in te oefenen. Bij de leerkrachten legden we de nadruk op de vraag of ze zich competent voelen om gedifferentieerde lessen Frans te geven. Daarna gaven we in beide scholen lessen aan de hand van de oefeningen op de website. Ook ontwierpen we voor de tools op deze website een handleiding die de leerkrachten ten alle tijden kunnen raadplegen. Op basis van deze handleiding demonstreerden we aan de leerkrachten hoe zij hiermee aan de slag kunnen gaan. Tot slot namen we dezelfde enquêtes opnieuw af om te achterhalen of na het uitvoeren van de lessen en het geven van de demonstratie er een evolutie zichtbaar was. Hieruit bleek dat bij de leerlingen zowel de motivatie als de spreekdurf is gestegen na het geven van de lessen. De leerkrachten geven aan dat ze meer mogelijkheden zien om te differentiëren met ICT en ze zeggen meer op de hoogte te zijn van de ICT-tools. Ze voelen zich dus competentier.

INHOUDSTAFEL

VOORWOORD	3
SAMENVATTING	3
INHOUDSTAFEL	5
INLEIDING	7
1 NODEN VAN DE SCHOOL	8
1.1 Sint-Franciscus Schorvoort	8
1.2 De Parel Lichtaart	8
2 LITERATUURSTUDIE	9
2.1 Onderzoeksvraag	9
2.2 Literatuuronderzoek	9
2.2.1 Wat is het belang van differentiatie bij het leren van Frans?	9
2.2.2 Wat zijn de voordelen wanneer je ICT integreert in de klaspraktijk?	10
2.2.3 Welke tools bestaan er al om op een gedifferentieerde manier Frans aan te rijken?	11
2.2.4 Hoe kunnen we de motivatie om Frans te leren bij leerlingen verhogen?	11
2.2.5 Hoe kunnen we de spreek- en luistervaardigheden voor Frans verhogen?	12
2.2.6 Neemt de competentie bij de leerkrachten toe om te differentiëren in hun klas wanneer zij ondersteund worden door ICT voor het vak Frans?	13
2.2.7 Welke tools zijn het meest geschikt voor het inoefenen van de verschillende deelvaardigheden van het vak Frans?	13
2.2.7.1 Instructie	13
2.2.7.2 Variatie in oefeningen	14
2.2.7.3 Feedback	14
2.2.7.4 Adaptiviteit en integratie	15
2.2.7.5 Algemene aandachtspunten	16
3 PRAKTIJK	17
3.1 Leerlingen	17
3.1.1 Selectie thema's en woordenschat	17
3.1.2 Opbouw van de leerlijn	17
3.1.3 Toepassing criteria bij de oefeningen	18
3.1.4 Inhoud per tool	20
3.1.5 Motivatie bevorderen	23
3.1.6 Toepassing in de praktijk	24
3.1.6.1 VBS De Parel	24
3.1.6.2 GVBS Sint-Franciscus	24
3.2 Leerkrachten	25
3.2.1 Overzicht tools	25
3.2.2 Handleiding	25
3.2.3 Demonstratie	26
4 ONDERZOEK	27
4.1 Tools en conclusie	27
4.2 Leerlingen	27
4.2.1 Hypothese	28
4.2.2 Nulmeting	28
4.2.3 Eindmeting en conclusie	29
4.3 Leerkrachten	30
4.3.1 Hypothese	30
4.3.2 Nulmeting	31
4.3.3 Eindmeting en conclusie	32

		6
5	SLOT	33
6	MOGELIJKHEDEN TOT VERDER ONDERZOEK.....	34
	LITERATUURLIJST	35

INLEIDING

Differentiatie op maat van elke leerling, dat is waar vandaag de dag in het onderwijs sterk aan gewerkt wordt. Wij vroegen ons af of leerkrachten in het lager onderwijs ook differentiëren tijdens de lessen Frans en hoe ze dit dan doen. Daarnaast waren we heel benieuwd in welke mate leerkrachten van lagere scholen anno 2018 hiervoor gebruik maken van ICT. In dit schriftelijk werkstuk onderzoeken we dan ook hoe je als leerkracht aan de hand van ICT kan differentiëren in lessen Frans in de lagere school. We trachten vanuit onze onderzoeksvraag antwoorden te vinden op volgende deelvragen: Wat is het belang van differentiëren bij de lessen Frans? Wat zijn de voordelen om ICT te integreren in de lespraktijk? Welke tools bestaan er al om gedifferentieerd te werk te gaan? Daarnaast, welke tools zijn het meest geschikt per deelvaardigheid van het vak Frans? Hoe kunnen we de motivatie van leerlingen verhogen? Hoe zit het met de competenties van de leerkracht bij het integreren van ICT?

Na het verdiepen in de literatuur, hebben we zowel voor de leerlingen als voor de leerkrachten meerdere hypothesen opgesteld. Hierna hebben we in de praktijk onze gemaakte lessen uitgevoerd. Vervolgens deden we onderzoek of de motivatie en spreekdurf van leerlingen verhoogde en of ze vaardiger werden in het werken met ICT. Bij de leerkrachten onderzochten we wat het effect was bij het meer integreren van ICT in hun lessen. In de praktijk zijn we van start gegaan met het uitwerken van materialen en het bundelen hiervan in één website. Nadien zijn we deze materialen ook gaan uittesten in onze partnerscholen. Natuurlijk hoort bij een onderzoek ook een eindmeting en conclusies die we uit ons onderzoek trekken. Deze vind je ook terug in dit schriftelijk werkstuk.

1 NODEN VAN DE SCHOOL

1.1 Sint-Franciscus Schorvoort

De directrice van de school vraagt ons om met ons project vooral in te spelen op de motivatie van de leerlingen. De leerkrachten van het zesde leerjaar willen daarnaast meer focussen op de spreekvaardigheden van de leerlingen waarbij de spreekdurf wordt verhoogd. In de eerste plaats is het belangrijk dat de leerlingen zelfstandig aan de slag kunnen gaan. In de tweede plaats moeten de leerlingen meteen feedback ontvangen, waardoor ze de (spreek)oefening zelfstandig kunnen controleren.

1.2 De Parel Lichtaart

De leerkrachten uit het 6de leerjaar uit De Parel willen meer ICT integreren in hun lessen. Zij vinden dat in hun handleiding (En Action) de aandacht vooral ligt op woordenschat en grammatica. Hun vraag naar ons is om meer aandacht te schenken aan spreken, luisteren en het in dialoog gaan met elkaar, maar ook om in ons project aandacht te besteden aan de vervoeging van werkwoorden en de passé composé. De leerlingen ondervinden hier vaak moeilijkheden bij. De leerkrachten zouden ook graag meer boeken en gedichten in het Frans integreren. Deze vraag stellen wij niet als prioriteit, omdat dit geen gemeenschappelijke nood is van onze twee scholen.

2 LITERATUURSTUDIE

2.1 Onderzoeksvraag

Wij onderzoeken bestaande ICT-materialen voor het vak Frans, omdat we het huidige aanbod in kaart willen brengen en het gericht willen aanvullen, teneinde hiermee een differentiatie op maat van elke leerling mogelijk te maken, zodat de leerkrachten hiermee beter kunnen inspelen op de behoefte van elke leerling voor het vak Frans.

- Wat is het belang van differentiatie bij het leren van Frans?
- Wat zijn de voordelen wanneer je ICT integreert in de klaspraktijk?
- Welke tools bestaan er al om op een gedifferentieerde manier Frans aan te reiken?
- Hoe kunnen we de motivatie om Frans te leren bij leerlingen verhogen?
- Hoe kunnen we de spreek- en luistervaardigheden voor Frans verhogen?
- Neemt de competentie bij de leerkrachten toe om te differentiëren in hun klas wanneer zij ondersteund worden door ICT voor het vak Frans?
- Welke tools zijn het meest geschikt voor het inoefenen van de verschillende deeltaakvaardigheden van het vak Frans?

2.2 Literatuuronderzoek

2.2.1 Wat is het belang van differentiatie bij het leren van Frans?

Slechts één op vijf leerkrachten differentieert tijdens de lessen Frans. Dit staat in contrast met de diverse samenstelling van de klassen in het lager onderwijs. Inspelen op verschillen tussen leerlingen is van cruciaal belang. Met andere woorden differentiatie of gepersonaliseerd leren moet een centrale plaats in het onderwijs krijgen, ook binnen het vak Frans. (Vlaams Ministerie Onderwijs & Vorming Onderwijsinspectie, 2017)

Bij niveaudifferentiatie biedt de leerkracht leerstof aan op maat van elk individu. Deze vorm van differentiatie brengt verschillende voordelen met zich mee. Enerzijds verhoogt dit de succeservaringen bij leerlingen. Anderzijds krijgen de leerlingen de taal sneller onder de knie. Wanneer men gaat differentiëren naar niveau van de leerlingen vertrekt men vanuit de eindtermen. Dit zijn minimumdoelstellingen die elke leerling moet bereiken tegen het einde van zijn carrière in de basisschool. (Corda, Koenraad & Visser, 2012)

Uit onderzoek blijkt dat leerkrachten bij het leergebied Frans de lat hoger leggen dan wat er in de eindtermen terug te vinden is. Wat volgens de eindtermen als uitbreiding beschouwd wordt, gebruiken leerkrachten als basisniveau. Op deze manier kunnen ze leerlingen die het moeilijk hebben met het basisniveau laten teruggrijpen naar een lager niveau, zodat leerlingen de minimumdoelstellingen alsnog behalen. De resultaten van een evaluatie bepalen in welke niveaugroep een leerling thuishoort. Aan de hand van deze resultaten krijgen leerlingen enerzijds herhalings- of verdiepingsoefeningen. Anderzijds kan men hieruit afleiden dat een leerling extra hulpmiddelen nodig heeft om de eindtermen te behalen. (Vlaams Ministerie Onderwijs & Vorming Onderwijsinspectie, 2017; Rijke, et al., 2017)

Uit de literatuur sommen we nog enkele mogelijkheden op om niveaudifferentiatie toe te passen in de lessen Frans. Ten eerste kan men een onderscheid maken op basis van de tekst door verschillende tekstsoorten aan te reiken of door tekstkenmerken aan te passen. Denk hierbij aan moeilijkheidsgraad, onderwerp, lengte, structuur... . Differentiëren op basis van taaltaken is een tweede mogelijkheid. Zo kan een oefening op kopiërend, beschrijvend of structurerend niveau aangeboden worden. Ten derde kunnen leerlingen hulpmiddelen inschakelen zoals het gebruik van staakwoorden, grammaticakaders, woordenschatkaders, tekeningen, modelantwoorden of hulp van de leerkracht. Ten slotte kan de leerkracht extra uitleg geven aan leerlingen die meer behoefte hebben aan ondersteuning. Leerlingen die de inhoud beheersen, kunnen daarentegen zelfstandig aan de slag. (Bunt, 2015)

Een andere manier om de leerstof af te stemmen op elk individu is differentiëren naar interesse. Door in te spelen op deze verschillende interesses kan een leerkracht dichter aansluiten bij de leefwereld van leerlingen. Hierdoor worden leerlingen geprikkeld om met Frans aan de slag te gaan, met als resultaat dat hun motivatie stijgt. (Bee Tin, 2016)

2.2.2 Wat zijn de voordelen wanneer je ICT integreert in de klaspraktijk?

'ICT en technologie zijn net zoals de Industriële revolutie: je kunt er niet om heen. Het zou dan ook raar zijn als het onderwijs hierin niet zou meedoen.' (Henriette Maassen van den Brink, voorzitter van de Onderwijsraad, 2017)

In heel wat bronnen vinden we terug dat het belangrijk is om ICT te integreren in het klasgebeuren, ook naast de lessen ICT zelf. De digitalisering biedt het lesgeven vele voordelen. De mogelijkheid om te differentiëren is hier één van. Hierdoor kan je leerprocessen specifiek afstemmen op de beginsituatie en het leerritme van leerlingen. (Creamer, 2005; Rijke, et al., 2017) Volgens Pijpers R. (strategische adviseur digitale geletterdheid bij Kennisnet) maakt digitaal lesmateriaal leerstof toegankelijker. Voor leerkrachten is het op deze manier makkelijker om de prestaties van hun leerlingen op te volgen. Hierbij kunnen ze meer de rol van coach aannemen dan die van kennisoverdrager. Op deze manier worden de leerlingen regisseur van hun eigen leerproces. ICT speelt dus een belangrijke rol in het zelfgestuurd leren.

Hattie kaart aan dat ICT moet gebruikt worden als aanvulling op instructies van de leerkracht. Geen enkele tool kan de taak van de leerkracht overnemen. Volgens hem is samenwerkend leren, in duo's bij het gebruik van computers meer effectief, omdat leerlingen op deze manier kennismaken met verschillende perspectieven. Ze gaan in interactie met elkaar en denken na over verschillende oplossingen. Op deze manier geven ze elkaar onbewust feedback. (Rubens, 2016)

Wanneer we inzoomen op het vak Frans, zien we dat leerkrachten vaak botsen op leerlingen met spreekangst. ICT is een dankbaar hulpmiddel om spreekvaardigheid van de leerlingen te stimuleren. Door ICT-matig te werken, kunnen ze op individuele basis aan de slag. Dit is een veiligere leeromgeving dan het klassikale gebeuren. Daarnaast is feedback van een computerprogramma minder bedreigend dan feedback van een leerkracht. (Hattie, 2012)

Een kanttekening hierbij is dat er in één op de vijf klassen een gebrek aan ICT-ondersteunde materialen is. Bovendien worden deze zelden benut tijdens de lessen Frans. De ICT-toepassingen die hierbij wel gebruikt worden, zijn bijna uitsluitend gericht op het inoefenen van Franse woordenschat en grammatica. Volgens de eindtermen zou de nadruk echter moeten liggen op spreekvaardigheid, luistervaardigheid en mondelinge interactie. (Vlaams Ministerie Onderwijs & Vorming Onderwijsinspectie, 2017)

2.2.3 Welke tools bestaan er al om op een gedifferentieerde manier Frans aan te rijken?

Tijdens de International Days op de Thomas More Hogeschool te Turnhout woonden we een workshop bij van Annelies Van Rooy. Zij behaalde een master taal- en letterkunde voor de talen Engels en Nederlands. De laatste jaren heeft ze zich meer verdiept in verschillende differentiatievormen tijdens taalvakken.

De workshop die we volgden bij Annelies ging grotendeels over differentiatie via digitale tools. We kregen van haar een lijst waarin verschillende digitale tools en programma's worden opgesomd. Er is geen logische onderverdeling in aangebracht, maar tools die dezelfde functie hebben of bij eenzelfde vakgebied horen, staan meestal bij elkaar. Naast elke tool wordt steeds een korte omschrijving gegeven van zijn functies. Wanneer er de mogelijkheid is om te differentiëren binnen de tool, staat dit er soms bij. In bijlage 1: Oplijsting tools Annelies Van Rooy is de volledige lijst opgenomen.

Daarnaast vertrokken we ook vanuit de cursus digitale didactiek van de diocesane pedagogische begeleidingsdienst Brugge. In dit document worden allerlei digitale tools opgelijst om Frans aan te leren en in te oefenen. Bij iedere tool wordt de functie en de mogelijke toepassingen in de lespraktijk beschreven. Daarnaast kan je er per tool ook enkele suggesties en aandachtspunten terugvinden. Er wordt in de lijst een onderscheid gemaakt tussen tools als drill- en trainingsinstrument, tools om informatie op te zoeken, te stockeren en te verwerken, tools als krachtige leeromgeving om competenties te verwerven aan de hand van realistische taken en tot slot tools als middel om te leren vanuit sociale interactie. (De Waele & Vandenbergh, 2015)

2.2.4 Hoe kunnen we de motivatie om Frans te leren bij leerlingen verhogen?

De spreekdurf beïnvloedt de motivatie van leerlingen. Door de spreekdurf te verhogen, stijgt de motivatie. De factoren: angst, perceptie van de eigen competenties en attitudes hebben op hun beurt een invloed op de spreekdurf. De factor 'perceptie van de eigen competenties' heeft de grootste invloed. Door een slecht inzicht in de eigen competenties verhoogt de angst om te spreken. Een leerling die veel angst heeft om te spreken zal zichzelf snel onderschatten. Hierdoor komt hij in een vicieuze cirkel terecht en daalt de motivatie. Met als gevolg dat de leerling steeds minder Frans zal spreken en dus minder snel zal groeien. Dit wordt aangetoond in het onderzoek van Swain. Hij verwoordt het als volgt: "Het gebruiken van de taal is de sleutelfactor voor een succesvolle taalverwerving" (Swain, 2010).

Onderzoek WTC België toont aan dat de spreekdurf hoger is buiten de klas dan in de klas. Motivatie wordt beïnvloed door spreekdurf. We kunnen dus afleiden dat de spreekdurf en motivatie in wisselwerking met elkaar staan. Spreekdurf is nodig om gemotiveerd te geraken en motivatie is een hulpmiddel om tot spreekdurf te komen. (Denies, Janssen & Yashima, 2015; Elzenga & De Graaff, 2015; Bee Tin, 2016)

Myles stelt in zijn onderzoek Learning foreign languages in primary schools dat jonge kinderen heel enthousiast zijn om een taal te leren. Dit enthousiasme heeft geen invloed op het leerproces van taal, maar wel op de motivatie. Aangezien de scholen van ons project pas in de derde graad starten met Frans, kan dit invloed hebben op de motivatie. Motivatie is op zijn beurt dan weer één van de belangrijkste elementen bij het leren van een taal. (Myles, 2017) De leerlingen moeten beseffen dat het leren van een tweede taal nuttig is. Met een mooie term noemen we dit integrativiteit. Dit doet de motivatie stijgen.

Hieronder een aantal aandachtspunten om de motivatie van leerlingen te verhogen tijdens het aanleren van een nieuwe, vreemde taal:

Een eerste aandachtspunt is dat de leerlingen steeds de doelen meekrijgen die ze moeten bereiken. De motivatie van leerlingen verhoogt wanneer er succeservaringen zijn en wanneer leerlingen duidelijk zien dat ze vooruitgang boeken, de doelen bereiken. Leerlingen moeten zelf een zicht hebben op hun kunnen en hun vooruitgang (= self-efficacy-theory). Hierbij is het dus van groot belang om leerlingen steeds voldoende en directe feedback te geven. Inspelen op interesses van leerlingen, visuele ondersteuning en ook zelf als leerkracht de vreemde taal spreken, zullen ervoor zorgen dat de motivatie van de leerlingen nog een extra boost krijgt. (Denies, Janssen & Yashima, 2015; Bee Tin, 2016; Dummer, 2011)

Het inschakelen van ICT in lessen Frans kan invloed hebben op de motivatie van leerlingen. Denk maar aan computers die door middel van visuele ondersteuning en spraakherkenning aan leerlingen kunnen laten zien hoe dicht hun eigen uitspraak de modeluitingen benadert. Doordat ze meteen feedback krijgen van dergelijke programma's, zijn leerlingen sneller bereid om eventuele fouten te verbeteren en leren ze hier meer uit. (Gomes, Levis & Cabral Borges, 2010)

Het spelen van games is motiverend, omdat je steeds wordt beloond bij het overwinnen van tegenslagen en hindernissen. Computerspelletjes hebben positieve effecten op vaardigheden die jongeren tijdens het spelen moeten toepassen. (Dummer, 2011)

2.2.5 Hoe kunnen we de spreek- en luistervaardigheden voor Frans verhogen?

Doordat de leerkracht een correcte Franse instructietaal gebruikt tijdens de lessen, zal de ontwikkeling van luistervaardigheid bij leerlingen positief beïnvloed worden. Dit vinden we zowel terug in Onderwijsspiegel 2017 als in C-pack, een blended leeromgeving voor vakdidactiek Frans. De Franse instructietaal daagt leerlingen uit om compenserende strategieën toe te passen. Dit zijn strategieën die tekorten in kennis kunnen compenseren en die het effectief en snel begrijpen van teksten makkelijker maken. Enkele voorbeelden zijn: de betekenis van belangrijke onbekende woorden afleiden uit de context, woorden opzoeken in een woordenboek, voorkennis inzetten, kijken naar de lichaamstaal van de spreker, vragen om langzamer te spreken, vragen om iets te herhalen, vragen om iets aan te wijzen ... Op deze manier kunnen de leerlingen zich langer concentreren. (Vlaams Ministerie Onderwijs & Vorming Onderwijsinspectie, 2017; Bunt, 2015)

Wanneer de leerkracht op regelmatige basis Franse instructietaal gebruikt, wordt de spreekdurf van de leerlingen gestimuleerd. Hierdoor zullen ze tijdens de les Frans, zowel met de leerkracht als met leeftijdsgenoten, sneller durven communiceren. Om de luister- en spreekbereidheid te stimuleren, kunnen leerkrachten al in een vroeg stadium communicatieve zinnen aanleren. Eén op de zes leerkrachten vertalen de Franse instructies onmiddellijk naar het Nederlands. Dit zorgt ervoor dat de leerlingen minder worden uitgedaagd om gericht te luisteren naar de Franse instructie. Uit Onderwijsspiegel 2017 blijkt dat de helft van de leerkrachten weinig tot geen Franse instructies hanteert tijdens de les. Een veelvoorkomende reden hiervoor is dat leerkrachten zelf de Franse taal onvoldoende beheersen. (Vlaams Ministerie Onderwijs & Vorming Onderwijsinspectie, 2017; Bunt, 2015)

In het basisonderwijs staan mondelinge communicatieve vaardigheden centraal. Wat erg opvalt is dat deze nauwelijks worden geëvalueerd door de meerderheid van de leerkrachten (89,5%). De verklaring hiervoor is dat zulke evaluaties tijdsintensief en moeilijk te organiseren zijn. Hierdoor overheersen de schriftelijke opdrachten bij de evaluaties van Frans. (Vlaams Ministerie Onderwijs & Vorming Onderwijsinspectie, 2017)

Meer inzetten op deze mondelinge communicatieve vaardigheden is dus de boodschap! Hieronder verstaan we zowel spreek- als luistervaardigheden. Wanneer deze twee vaardigheden op dezelfde moment worden ingezet, met andere woorden wanneer de leerlingen echt in dialoog gaan met elkaar, spreken we van mondelinge interactie. Hierbij is het belangrijk dat de 'taal' (woordenschat en grammatica) goed gekend is. (Bunt, 2015)

Uit onderzoek van de onderwijsinspectie blijkt dat mondelinge interactie onvoldoende aan bod komt in één op de vier klassen. Een belangrijke reden hiervoor is dat leerkrachten het onderscheid tussen spreken en mondelinge interactie onvoldoende kennen. Dit geldt voor een kwart van de bezochte scholen. Uit datzelfde onderzoek blijkt ook dat leerkrachten zich niet altijd bewust zijn van hun rol als 'taalmodel'. Bij een derde van hen ontbreekt een ruime taalbagage, voldoende spreekdurf en een goede Franse uitspraak. Dit maakt dat de uitspraak bij veel leerlingen vaak onvoldoende is en dat ze een minder hoog niveau qua Frans kunnen behalen. De onderwijsinspectie geeft aan dat spreken bij voorkeur in spontane, natuurlijke situaties gebeurt. Het is belangrijk om als leerkracht de spreekdurf bij de leerlingen aan te moedigen. Daarom is het aan te raden om tijdens oefeningen mondelinge interactie niet elke fout te corrigeren. (Vlaams Ministerie Onderwijs & Vorming Onderwijsinspectie, 2017)

Het is moeilijk om directe feedback te geven tijdens een interactief gesprek tussen leerlingen. Spraakherkenning is een toepassing die dit mogelijk maakt. Bij 95% van de moedertaalsprekers is de ingesproken tekst correct om te zetten in geschreven taal. Wanneer een persoon die een tweede taal buiten zijn moedertaal aanleert (tweedetaalleerder) dit inspreekt, daalt het nauwkeurighedsniveau tot ongeveer 70%. Door de woorden in te spreken en hierop spraakherkenning toe te passen, kan een tweedetaalleerder onmiddellijk weten welke woorden hij al dan niet juist uitspreekt. Zo heeft hij de kans om net die woorden extra in te oefenen om zo zijn leerrendement aanzienlijk te verhogen. (Gomes, Levis & Cabral Borges, 2010)

2.2.6 Neemt de competentie bij de leerkrachten toe om te differentiëren in hun klas wanneer zij ondersteund worden door ICT voor het vak Frans?

Deze deelvraag wordt in de praktijk onderzocht.

2.2.7 Welke tools zijn het meest geschikt voor het inoefenen van de verschillende deelvaardigheden van het vak Frans?

Het is noodzakelijk om te kijken aan welke criteria een goede tool moet voldoen, vooraleer we kunnen onderzoeken welke ICT-tools bruikbaar zijn om te differentiëren in de klaspraktijk. Aan de hand van literatuur worden er enkele opgesomd.

2.2.7.1 Instructie

De leerlingen komen in de derde graad van de basisschool voor het eerst formeel in contact met Frans. Een goed taalmodel is daarom zeer belangrijk. In hoofdstuk 2.2.5 werd het belang van Franse instructie reeds toegelicht. Daarom is het noodzakelijk dat de taal die wordt aangeboden in de ICT-tools correct en van goed niveau is, dit zowel voor geschreven als voor gesproken instructies. (Myles, 2017; Vlaams Ministerie Onderwijs & Vorming onderwijsinspectie, 2017)

2.2.7.2 Variatie in oefeningen

Variatie is belangrijk. De leerlingen moeten in contact komen met een divers aanbod aan oefeningen. Er zijn verschillende manieren om dit waar te maken. Je kan variëren qua soort oefening of je kan ervoor kiezen om inhoudelijk (leerstof) te variëren. Beide mogelijkheden worden hieronder kort beschreven.

Om inhoudelijk te variëren moet je inzetten op verschillende vaardigheden binnen het vak Frans. In het basisonderwijs staan vanaf de nieuwe eindtermen (2010) mondelinge communicatieve vaardigheden centraal. Dit brengt met zich mee dat grammatica en woordenschat een ondersteunende functie krijgen en ze dus geen doel op zich zijn. Desondanks vinden we in *Onderwijs Spiegel 2017* terug dat het huidige aanbod van Frans vooral bestaat uit woordenschat- en grammatica-oefeningen. Daarom moeten onderwijzers inzetten op een breder aanbod aan oefeningen die verschillende vaardigheden aanspreken. (Vlaams Ministerie Onderwijs & Vorming Onderwijsinspectie, 2017)

Automatische spraakherkenning is een manier om via ICT, spreekvaardigheid in te oefenen en kan daarom een aanvulling bieden op het bestaande aanbod. (Corda, Koenraad & Visser, 2012)

Een andere mogelijkheid om inhoudelijke variatie in te bouwen is door verschillende tekstsoorten te integreren. In de eindtermen van Frans wordt vermeld dat de leerlingen in contact moeten komen met 4 verschillende soorten: informatieve teksten (vb. brief), prescriptieve teksten (vb. instructies), narratieve teksten (vb. verhaal) en artistiek literaire teksten (vb. lied). Door deze verschillende tekstsoorten aan te bieden kan er worden ingezet op variatie. (Vlaams Ministerie Onderwijs & Vorming Onderwijsinspectie, 2017)

Door te variëren qua soort oefening stijgt de motivatie van de leerlingen waardoor het leerrendement toeneemt. Dit effect kan je nog versterken door te werken met games. In 2.2.4. kan je terugvinden waarom games een motiverend effect hebben. (Dummer, 2011)

2.2.7.3 Feedback

Wanneer je oefeningen aanbiedt is het belangrijk dat het doel waaraan je werkt duidelijk is voor de leerlingen. Hierdoor kunnen ze een antwoord vormen op volgende 3 vragen: 'Waar werk ik naartoe?', 'Hoe doe ik het tot nu toe?' en 'Hoe werk ik nu verder?'. Dit zijn volgens John Hattie de drie belangrijke vragen om tot effectieve feedback en doelgericht leren te komen. Het is een krachtig onderwijsmedium om het leerrendement te verhogen. (Hattie, 2012; Gomes, Levis & Cabral Borges, 2010) Onderstaande aandachtspunten moet je daarom in acht nemen.

Feedback moet gedoseerd en selectief zijn. Als leerkracht mag je niet iedere fout van de leerlingen verbeteren. Belangrijk is dat er wordt gekeken naar de doelen van de oefeningen. Op basis daarvan geef je feedback. (Bunt, 2015)

Het moment waarop feedback wordt gegeven speelt een grote rol. Wanneer het op het juiste moment gegeven wordt, verhoogt de uitdaging, de betrokkenheid, het vertrouwen en het conceptueel begrip van de leerling. Wanneer best feedback gegeven wordt, hangt af van de aard van de taak (Rubens, 2016). Bij sommige oefeningen is het wenselijk om onmiddellijke feedback te geven (vb. bij het aanleren van woordenschat). Het voorkomt het leren van verkeerde informatie. Bij andere (vb. oefeningen met mondelinge interactie) wordt dit afgeraden om een daling in de spreekdurf te voorkomen. Fouten maken is noodzakelijk om tot leren te komen. Als leerkracht moet je leerlingen aanleren dat fouten maken normaal is. De nadruk ligt in de eindtermen namelijk op het zich verstaanbaar maken en niet op het perfect spreken van de taal. (Bunt, 2015)

Feedback van een programma is voor leerlingen vaak minder bedreigend dan feedback van een leerkracht. Met een verhoging van de spreekdurf tot gevolg. (Rubens, 2016)

2.2.7.4 Adaptiviteit en integratie

Eén van de belangrijkste criteria voor een tool om te differentiëren is adaptiviteit. Met adaptiviteit bedoelt men dat de tool zich voortdurend aanpast in functie van de lerende, op basis van een analyse van het leergedrag van de leerling. Men kan dit bereiken op verschillende manieren. Een eerste manier is het geven van gerichte feedback, dit zowel op de taak die de leerlingen uitvoeren als op hun leerprogressie. De tool moet een rijke leeromgeving vormen waar de leerlingen indien nodig extra uitleg of links naar beeld- en geluidsbestanden kunnen aanklikken. Een andere manier is het aanbieden van activiteiten die aansluiten bij het taalbeheersingsniveau van een leerling. Hierbij wisselt de tool automatisch van niveau na het maken van een taak. Inhoud die onvoldoende beheerst zijn, detecteert hij en hij voorziet remediëringsoefeningen. Als aan deze voorwaarden voldaan wordt, kan elke leerling werken in zijn zone van naaste ontwikkeling en verhoogt het leerrendement. Een belangrijke kanttekening hierbij is dat deze adaptiviteit meestal verwerkt zit in de betalende component van een tool. (De Waele & Vandenberghe, 2015)

Naast adaptiviteit is ook integratie een belangrijk criteria bij het maken en selecteren van online tools. Het criteria houdt in dat verschillende apps, tools, platforms, oefeningen... in één systeem worden geïntegreerd. Dit om te voorkomen dat allerlei verschillende apps los van elkaar gebruikt moeten worden. Deze integratie verhoogt het gebruiksgemak van de tool. (De Waele & Vandenberghe, 2015)

2.2.7.5 Algemene aandachtspunten

Bij het selecteren van een goede tool moet je erop letten dat de kosten van de tool beperkt blijven. Scholen hebben namelijk niet altijd de middelen om zich een betalende tool aan te schaffen. Omdat niet alle leerkrachten een uitgebreide basiskennis hebben wat betreft ICT is ook gebruiksgemak een doorslaggevende factor.

Oefeningen moeten niet alleen leuk zijn voor de leerlingen, ze moeten ook aangeboden worden in een rijke context. Hiermee bedoelen we dat de leerstof wordt gekaderd binnen een betekenisvolle situatie die aansluit bij de leefwereld van leerlingen.

Bij luisteroefeningen is de helderheid en de kwaliteit van het geluidsfragment een voorwaarde voor een kwaliteitsvolle oefening. Het moet goed verstaanbaar zijn en vrij van ruis.

Het is belangrijk dat er bij spraakopnames wordt gewerkt met verschillende modellen. Er moeten zowel mannen- als vrouwenstemmen worden aangeboden. Dit om ervoor te zorgen dat leerlingen in staat zijn om verschillende patronen van uitspraak te herkennen. Zo worden ze getraind om iedere spreker te kunnen verstaan. (Gomes, Levis & Cabral Borges, 2010)

Tot slot kan gegevensopslag een meerwaarde zijn. Wanneer de leerlingen de gemaakte oefeningen kunnen opslaan, kan de leerkracht dit achteraf bekijken. Zo hebben ook zij een zicht op de leercurve van de leerlingen en kunnen ze uitgestelde feedback geven. (Gomes, Levis & Cabral Borges, 2010)

3 PRAKTIJK

3.1 Leerlingen

3.1.1 Selectie thema's en woordenschat

Bij het uitwerken van de materialen zijn we gestart vanuit de vraag van onze partnerscholen. Zij stelden ons de vraag om het aanbod uit hun methode van Frans voor het zesde leerjaar aan te vullen met gedifferentieerde ICT-oefeningen. De scholen werken echter elk met een andere methode. Sint-Franciscus werkt met de 'Beaufort' en De Parel met 'En Action'. Daarom werden beide methodes vergeleken. De gemeenschappelijke thema's werden geselecteerd. Omdat het aantal thema's nog te groot was om uit te werken tijdens het project, hebben we de thema's gefilterd op bruikbaarheid in het dagelijks leven. Aan de hand hiervan hebben we twee thema's geselecteerd: 'Chez le médecin' en 'En route'.

Daarna werden de thema's uit beide methodes naast elkaar gelegd en uitvoerig gescreend. Hieruit bleek dat in beide methodes een ander aanbod aan woordenschat wordt gegeven. Daarom vergeleken we de woordenschat uit de methodes op hun beurt met de eindtermen (zie bijlage 3: Gemeenschappelijke woordenlijst van alle onderwijsnetten). Hieruit blijkt dat een groot deel van de woordenschat uit de handleidingen niet terug te vinden is in de eindtermen. We concluderen dus dat in beide methodes het aanbod van woordenschat ruimer is dan wat in de eindtermen verwacht wordt. Daarom beperken we ons bij de oefeningen op het basisniveau tot de woordenschat die in de eindtermen voorkomt. Dit vullen we voor de sterke leerlingen aan met de extra woordenschat uit de methodes.

3.1.2 Opbouw van de leerlijn

In beide thema's wordt een opsplitsing gemaakt tussen oefeningen voor volgende onderdelen: woordenschat, grammatica, luisteren en spreken (waaronder ook mondelinge interactie).

Eén van de drie belangrijke pijlers in het onderzoek is differentiatie. Daarom is er bij elk onderdeel een oefening voorzien op drie niveaus: het ondersteunend niveau, het basisniveau en het uitbreidingsniveau.

Aan de hand van de eindtermen is het basisniveau bepaald. De leerlingen gaan in dit niveau voornamelijk op kopiërend en beschrijvend niveau aan de slag. Dit is conform met de verwachtingen uit de eindtermen. Daarnaast is de woordenschatlijst uit de eindtermen als basis gebruikt om de woordenschat te selecteren. Enkel de woorden in deze lijst zijn opgenomen in de oefeningen op dit niveau.

Leerlingen waarvoor het basisniveau te moeilijk is, kunnen een stapje terugzetten. Zij komen terecht bij het ondersteunend niveau. Hier krijgen ze hulpmiddelen aangereikt om alsnog het basisniveau te bereiken. Wat die hulpmiddelen inhouden, is terug te vinden in hoofdstuk 3.1.4.

Wanneer het basisniveau niet uitdagend genoeg is, kunnen de leerlingen overstappen naar het uitbreidingsniveau. Op dit niveau gaan de leerlingen aan de slag met uitdiepende leerstof die verder gaat dan de eindtermen. Zo werken ze niet alleen op kopiërend en beschrijvend niveau, maar ook op structurerend vlak. Daarnaast is er sprake van een rijkere woordenschat, die de gemeenschappelijke woordenlijst overstijgt.

Aan ieder niveau is een symbool gekoppeld om de indeling in niveaus te visualiseren. Er wordt gewerkt met atypische symbolen om stigmatisering te voorkomen. Het ondersteunend niveau wordt gesymboliseerd met een vos, het basisniveau met een wolf en het uitbreidingsniveau met een panda.

PARLER - CHEZ LE MÉDECIN

Er zijn twee mogelijkheden om als leerkracht aan de slag te gaan met de gedifferentieerde oefeningen. Je kan ervoor kiezen om leerlingen op voorhand zelf in te delen in niveaus per onderdeel. Op die manier heb je als leerkracht de onderverdeling zelf in de hand. Een tweede mogelijkheid is om de leerlingen zelf oefeningen te laten kiezen die het best aansluiten bij hun niveau. Dit wordt mogelijk gemaakt door de doelen die bij iedere oefening gevisualiseerd worden. Op die manier hebben de leerlingen hun eigen leerproces zelf in handen.

Alle oefeningen worden aangeboden op de website: www.frans-ict.weebly.com. Deze website volgt de structuur die hierboven beschreven wordt.

3.1.3 Toepassing criteria bij de oefeningen

In hoofdstuk 2.2.7 werd reeds aangehaald aan welke criteria een goede ICT-tool moet voldoen. Op basis daarvan maakten we de online-oefeningen die terug te vinden zijn op de website. Hieronder wordt toegelicht hoe de criteria worden toegepast in die oefeningen.

Eén van de belangrijkste criteria is een correct taalgebruik. Om dit te verwezenlijken keek Christine Pardon, docent Frans aan de Thomas More hogeschool te Turnhout, alle Franse zinnen na. David Serati, een Franse moedertaalspreker, sprak de geluidsfragmenten in. Voor enkele afzonderlijke woorden gebruikten we de geluidsfragmenten van de tools zelf. Ook deze zijn ingesproken door een Franse moedertaalspreker.

Een Franse instructie bevordert de spreek- en luistervaardigheid. In hoofdstuk 2.2.5 wordt hier verder op ingegaan. Daarom wordt iedere oefening op de website voorafgegaan door een Franse instructie.

Wanneer je oefeningen aanbiedt, is variatie belangrijk. In hoofdstuk 2.2.7.2 wordt het onderscheid tussen inhoudelijke variatie en variatie in soorten oefeningen verduidelijkt. Bij de ontworpen materialen zetten we in op beide vormen. Inhoudelijke variatie wordt ingebouwd door oefeningen aan te bieden voor de vaardigheden luisteren en spreken/mondelinge interactie. Ook woordenschat- en grammaticaoefeningen worden voorzien. Deze variatie wordt daarnaast ook geïntegreerd door het gebruik van verschillende tekstsoorten. Er worden: prescriptieve teksten (vb. een wegbeschrijving), narratieve teksten (vb. verhaal over de dokter) en artistiek literaire teksten (vb. een liedje) voorzien. Er is een divers aanbod aan soorten oefeningen. Zo zijn er onder andere games (vb. paardenrace), invuloefeningen (Learningapps), driloefeningen (vb. Quizlet leren) ... terug te vinden op de website.

Het is belangrijk dat de doelen die in de oefeningen worden nagestreefd, duidelijk zijn voor de leerlingen. Op de website wordt voorafgaand aan iedere oefening het doel vermeld. Hierdoor kunnen de leerlingen een oefening kiezen die past bij hun niveau.

Feedback op het juiste moment is belangrijk. Wanneer dat moment is, hangt af van de aard van de taak. Bij de woordenschat- en grammaticaoefeningen is het belangrijk dat de feedback meteen aansluit bij het maken van de oefeningen. Bij de paardenrace in Learningapps is dat onder andere het geval. Bij spreekoefeningen en oefeningen die inzetten op mondelinge interactie is het dan weer belangrijk dat de leerlingen niet steeds onderbroken worden bij kleine fouten. In het thema 'Chez le médecin' bij de oefening rond spreken, kunnen de leerlingen de tekst bij een filmfragment inspreken in google docs. De antwoorden van de leerlingen worden automatisch opgeslagen. Hierdoor kan de leerkracht de oefeningen later bekijken en later feedback geven zonder de leerlingen tijdens het spreken te onderbreken.

Een ander criteria is adaptiviteit. Iedere oefening op de website is beschikbaar op drie niveaus. Idealiter kiest het programma zelf de vervolgoefeningen aan de hand van de gemaakte fouten in de voorgaande oefening. Aangezien deze component vaak verwerkt zit in de betalende versie van een tool, hebben we dit niet kunnen realiseren. De leerlingen zullen bij de ontworpen materialen zelf het niveau van de vervolgtask moeten kiezen. Dit speelt wel in op de zelfregulerende vaardigheden van de leerlingen.

Vervolgens is de mogelijkheid tot integratie van verschillende online tools een belangrijk criteria. Onder andere Quizlet en Learningapps bieden de mogelijkheid om verscheidene spelletjes te maken met één tool. Alle gemaakte oefeningen worden gegroepeerd aangeboden op de website. Dit verhoogt het gebruiksgemak voor de leerkrachten en de leerlingen.

Bij het selecteren van de tools is het kostenplaatje van belang. Er wordt dan ook enkel gewerkt met tools die gratis zijn of een gratis versie aanbieden. Enkel bij het programma Vyond is er sprake van een gratis versie die in tijd beperkt is. Dit programma kan je slechts één maand gratis gebruiken.

Het beste is om oefeningen in een rijke context aan te bieden. Hieruit volgt dat iedere oefening wordt gekoppeld aan één van de thema's. Bij het thema 'Chez le médecin' bieden we bijvoorbeeld de grammatica rond het samenvoegen van het voorzetsel 'à' met het bepaald lidwoord (le, la, les) aan. Deze grammatica is in deze context noodzakelijk om aan de dokter te verwoorden waar je pijn hebt. In de oefening wordt ook gewerkt met zinnen die in de realiteit ook in deze context gebruikt kunnen worden.

In de literatuur vinden we terug dat de kwaliteit van een geluidsfragment bij een luisteroefening mee bepaalt of het een goede oefening is. Daarom werden de geluidsfragmenten opgenomen met goede apparatuur.

Bij spraakopnames is het een voordeel als verschillende modellen, zowel een mannen- als een vrouwenstem, wordt aangereikt. Daarom hebben we over verschillende oefeningen heen verschillende stemmen gebruikt. Bij de Quizlet oefening wordt bijvoorbeeld een andere stem gebruikt dan die bij Thinglink.

Bij de spraakoefening bij het thema 'de dokter' hebben we google docs geïntegreerd. Hierbij is het grote voordeel dat er een mogelijkheid is tot gegevensopslag. Wanneer alle leerlingen zich aanmelden met één mailadres, slaat hetgeen zij hebben ingesproken meteen op, op het account van de leerkracht. Zo kan de leerkracht de gemaakte oefeningen op een later moment nog eens bekijken. Bij Quizlet bestaat deze mogelijkheid ook, maar dan moeten alle leerlingen een apart account aanmaken en zich daar telkens op aanmelden. Bij de andere gemaakte materialen is gegevensopslag niet mogelijk.

3.1.4 Inhoud per tool

In onderstaande kader is een overzicht terug te vinden van de oefeningen die worden aangeboden op de website. Er is een onderscheid gemaakt tussen de thema's, de onderdelen van het leergebied Frans en de drie niveaus.

Chez le médecin			
	Ondersteunend niveau	Basisniveau	Uitbreidend niveau
Vocabulaire	<p>Oef. 1: Beluisterde Franse woordenschat van het lichaam aanduiden op een prent.</p> <p>Oef. 2: Bij een Lichaamsdeel dat wordt aangeduid op een prent de juiste Franse benaming plaatsen.</p> <p>Oef. 3: Woorden uit de woordenschat van het lichaam correct schrijven wanneer ze gedictieerd worden.</p> <p>De leerlingen mogen indien nodig hun boek gebruiken.</p> <p><i>(tool: Quizlet)</i></p>	<p>Oef. 1: Beluisterde Franse woordenschat van het lichaam aanduiden op een prent.</p> <p>Oef. 2: Bij een gegeven Nederlands woord uit de woordenschat van het lichaam de correcte Franse vertaling geven.</p> <p><i>(tool: Quizlet)</i></p>	<p>Oef. 1: Beluisterde Franse woordenschat van het lichaam en de uitbreidende woordenschat aanduiden op een prent.</p> <p>Oef. 2: Bij een gegeven Nederlands woord uit de woordenschat van het lichaam en de uitbreidende woordenschat de correcte Franse vertaling geven.</p> <p><i>(tool: Quizlet)</i></p>
Grammaire	<p>Oef. 1: Zinnen aanvullen met au, à la en aux wanneer het geslacht van het zelfstandig naamwoord gegeven is.</p> <p><i>(tool: Learningapps)</i></p> <p>De leerlingen krijgen een hulpkader waarin de inhoud wordt vastgezet en waarnaar</p>	<p>Oef. 1: Ik kan zinnen aanvullen met au, à la en aux.</p> <p><i>(tool: Learningapps)</i></p>	<p>Oef.1: zinnen aanvullen met au, à la en aux en de lichaamsdelen vertalen naar het Frans.</p> <p><i>(tool: Learningapps)</i></p>

	ze indien nodig kunnen teruggrijpen.		
Écouter	<p>Oef. 1: Eenvoudige Franse woorden invullen in een liedje wanneer je de tekst hoort. (<i>tool: Lyricstraining</i>)</p> <p>Oef. 2: Tijdens het bekijken van een filmpje enkele inhoudelijke vragen in het Nederlands beantwoorden. (<i>tool: EDpuzzle</i>)</p> <p>De leerlingen mogen indien nodig hun boek gebruiken.</p>	<p>Oef.1: Na het bekijken van een filmpje enkele inhoudelijke vragen in het Nederlands beantwoorden. (<i>tool: EDpuzzle</i>)</p>	<p>Oef. 1: Na het bekijken van een filmpje enkele inhoudelijke vragen in het Frans beantwoorden. (<i>tool: EDpuzzle</i>)</p>
Parler	<p>Oef. 1: Na het bekijken van een fragment de tekstballonnen inspreken van een dokter en patiënt met behulp van Franse voorbeeldzinnen. (<i>tool: Google Docs</i>)</p>	<p>Oef. 1: Na het bekijken van een fragment de tekstballonnen inspreken van een dokter en patiënt met behulp van losse hulpwoorden. (<i>tool: Google Docs</i>)</p>	<p>Oef. 1: Na het bekijken van een fragment de tekstballonnen inspreken van een dokter en patiënt zonder hulpmiddelen. (<i>tool: Google Docs</i>)</p>

En route			
	Ondersteunend niveau	Basisniveau	Uitbreidend niveau
Vocabulaire	<p>Oef. 1: Franse woorden bij de juiste foto of de Nederlandse vertaling plaatsen.</p> <p><i>(tool: Learningapps)</i></p> <p>De leerlingen mogen indien nodig hun boek gebruiken.</p>	<p>Oef. 1: Franse zinnen aanvullen met het juiste Franse woord wanneer er drie opties zijn gegeven.</p> <p><i>(tool: Learningapps)</i></p>	<p>Oef. 1: Franse zinnen aanvullen met een passend Frans woord.</p> <p><i>(tool: Learningapps)</i></p>
Grammaire	<p>Oef. 1: Franse zinnen aanvullen met de juiste werkwoordsvormen van prendre, aller en traverser wanneer de Franse werkwoorden zijn gegeven.</p> <p><i>(tool: kruiswoordraadsel)</i></p>	<p>Oef. 1: Franse zinnen aanvullen met de juiste werkwoordsvormen van prendre, aller en traverser wanneer de Nederlandse werkwoorden zijn gegeven.</p> <p><i>(tool: kruiswoordraadsel)</i></p>	<p>Oef. 1: Franse zinnen aanvullen met de juiste werkwoordsvormen van prendre, aller en traverser.</p> <p><i>(tool: kruiswoordraadsel)</i></p>
Écouter	<p>Oef. 1: Een eenvoudige route volgen op een kaart wanneer die gedictreed wordt en daarna de eindbestemming aanduiden.</p> <p><i>(tool: Thinglink)</i></p>	<p>Oef. 1: Een route met obstakels volgen op een kaart wanneer die gedictreed wordt en daarna de eindbestemming aanduiden.</p> <p><i>(tool: Thinglink)</i></p>	<p>Oef. 1: Een langere route met obstakels en tussenstops volgen op een kaart wanneer die gedictreed wordt en daarna de eindbestemming aanduiden.</p> <p><i>(tool: Thinglink)</i></p>
Parler	<p>Oef. 1: In het Frans de weg vragen aan mijn klasgenoot met behulp van hulpzinnen in het Nederlands en Frans.</p> <p>Oef. 2: In het Frans de weg uitleggen aan mijn klasgenoot met behulp van hulpzinnen in het Nederlands en Frans.</p> <p><i>(tool: Appear.in)</i></p>	<p>Oef. 1: In het Frans de weg vragen aan mijn klasgenoot met behulp van hulpzinnen in het Frans en enkele moeilijke woorden vertaald in het Nederlands.</p> <p>Oef. 2: In het Frans de weg uitleggen aan mijn klasgenoot met behulp van hulpzinnen in het Frans en enkele moeilijke woorden vertaald in het Nederlands.</p> <p><i>(tool: Appear.in)</i></p>	<p>Oef. 1: In het Frans de weg vragen aan mijn klasgenoot met behulp van enkele moeilijke woorden in het Frans.</p> <p>Oef. 2: In het Frans de weg uitleggen aan mijn klasgenoot met behulp van enkele moeilijke woorden in het Frans.</p> <p><i>(tool: Appear.in)</i></p>

3.1.5 Motivatie bevorderen

Eén van de belangrijkste taken van een leerkracht is om zijn leerlingen te motiveren. In dit onderdeel wordt beschreven op welke manieren de ontwikkelde materialen een stijgende motivatie nastreven.

Het gebruik van ICT is op zichzelf een motiverende factor. Tijdens reguliere lessen gaan de leerlingen aan de slag met werkblaadjes. Door dit af te wisselen met ICT-oefeningen stijgt de motivatie van de leerlingen. Door binnen die ICT-oefeningen te variëren, kan de motivatie nog meer toenemen. Daarom is er op de website een divers aanbod aan oefeningen terug te vinden. Dit aanbod bestaat uit: games (paardenrace), invuloefeningen, filmpjes...

Bij één specifiek spel op de website, de paardenrace, bestaat de mogelijkheid om de oefening tegen elkaar te spelen. Hierdoor wordt een competitief element toegevoegd. Doordat de leerlingen elkaar willen verslaan, stijgt de motivatie.

Op de website worden de doelen bij elke oefening zichtbaar gemaakt. De leerlingen kunnen op die manier zelf inschatten welke oefening het best aansluit bij hun niveau. Hierdoor kunnen ze werken in hun zone van naaste ontwikkeling. Dit zorgt ervoor dat succeservaringen worden gerealiseerd en dat de motivatie stijgt.

Feedback is een andere manier om succeservaringen en bijgevolg motivatie te verwezenlijken. Hierbij moet worden opgemerkt dat het moment waarop die feedback wordt gegeven belangrijk is. Sommige oefeningen worden meteen van feedback voorzien. De feedback kan woordelijk (vb. *très bien, c'est correct!...*) of visueel (vb. smiley of een groene en rode kleur) worden aangeboden. Bij de oefeningen rond spreken en mondelinge interactie wordt gewerkt met uitgestelde feedback. Dit om een daling qua spreekdurf en de daarmee samenhangende motivatie te vermijden.

Bij de spreekoefening gekaderd in het thema 'Chez le médecin', wordt gewerkt met Google docs. Hierbij moeten leerlingen een tekst in het Frans inspreken. Met behulp van de spraakherkenning wordt deze gesproken tekst getypt in een Google document. Zo kunnen leerlingen controleren of ze de juiste uitspraak hanteren. Deze manier van werken kan gelinkt worden aan spreekdurf. Spreken tegen een computer is laagdrempeliger dan spreken voor een klas of voor een leerkracht. Aangezien spreekdurf in wisselwerking staat met de motivatie (zie 2.2.4), heeft dit een positieve invloed op de motivatie van leerlingen.

Inspelen op interesses is een andere manier om de motivatie te verhogen. Deze vorm van differentiatie hebben we niet kunnen realiseren wegens tijdsgebrek.

3.1.6 Toepassing in de praktijk

Alvorens de ontworpen materialen in de scholen te testen, is het belangrijk om goed voorbereid te zijn. Daarom hebben we de laptops en tablets van beide scholen vooraf gecontroleerd. Op ieder apparaat werd bijvoorbeeld de spraakherkenning getest. Zo ontdekten we dat de instellingen van enkele apparaten nog aangepast dienden te worden. Op enkele andere diende Google Chrome geïnstalleerd te worden aangezien spraakherkenning in Google docs enkel mogelijk is in deze webbrowsers. Op de tablets van De Parel werd de app 'Appear in' geïnstalleerd.

3.1.6.1 VBS De Parel

De ontworpen materialen werden voor het eerst getest op 24 mei 2018 in het zesde leerjaar a en b van VBS De Parel. Beide klassen hadden de thema's 'chez le médecin' en 'en route' reeds afgerond. De bijhorende woordenschat en grammatica waren al goed gekend door de leerlingen. De focus lag daarom op luister-, spreekvaardigheid en mondelinge interactie.

Omdat het niet mogelijk was om de leerlingen al de oefeningen te laten maken, hebben we iedere klas in twee groepen opgesplitst. De eerste helft van de klas (alfabetische volgorde) werkte rond 'chez le médecin', de andere helft rond 'en route'. Aan de hand van de resultaten op de testen van Frans, deelden de leerkrachten de leerlingen in, in de drie niveaus.

De leerlingen waren bij beide thema's zéér gemotiveerd. Ze konden de materialen vlot hanteren en gaven eerlijk aan of een oefening te moeilijk of te eenvoudig was. Zo wisselden ze indien nodig zelf van niveau.

De leerkrachten hadden nog wel een belangrijke rol. De leerlingen moesten er vaak attent op gemaakt worden om het stappenplan te volgen. Vooral bij de spreekoefening van het thema 'chez le médecin' ontbraken een aantal belangrijke instructies op het stappenplan. Ook enkele inhoudelijke fouten kwamen aan het licht. Aan de hand van deze ervaringen werden de oefeningen en stappenplannen bijgewerkt.

3.1.6.2 GVBS Sint-Franciscus

Op 28 mei 2018 werden de woordenschat- en grammaticaoefeningen van het thema 'chez le médecin' getest in de twee klassen van het zesde leerjaar van GVBS Sint-Franciscus. In tegenstelling tot in VBS De Parel mochten de leerlingen nu zelf hun niveau kiezen. Leerlingen zijn namelijk niet in elk onderdeel van Frans even goed. Meestal houdt de leerkracht hier geen rekening mee. Ze gebruiken vaak de stempel 'zwak' of 'sterk' zonder dit te nuanceren voor iedere aparte vaardigheid. Doordat de doelen bij iedere oefening gevisualiseerd worden, kunnen de leerlingen zelf kiezen welke oefeningen het best bij hun niveau aansluiten.

De ontworpen materialen spraken de leerlingen aan. Ze waren vooral gemotiveerd bij de oefeningen met een 'game-factor', bijvoorbeeld de paardenrace. Tijdens het geven van de les ondervonden we een aantal moeilijkheden. Omdat de leerlingen de leerinhouden nog niet voldoende beheersten, gaven enkele aan dat de oefeningen vrij moeilijk waren. Daarom mochten ze indien nodig hun leerboek als ondersteuning gebruiken. Ook traden er internetproblemen op. De tablets waarmee we werkten, konden moeilijk verbinding maken. Dit lag aan het wifinetwerk van de school. Hierdoor moesten er meerdere leerlingen samenwerken en konden niet alle functies, zoals het beluisteren van woordenschat, gebruikt worden. De leerlingen die hun smartphone bijhadden, mochten deze gebruiken.

Op 29 mei 2018 testten we de luister- en spreekoefeningen in dezelfde twee klassen. De oefeningen werden geïntegreerd in een hoekenwerk. Op deze manier konden de leerlingen toch individueel aan het werk gaan, zonder grote internetproblemen te ondervinden. De meeste scholen bezitten onvoldoende ICT-materialen om de hele klas, op hetzelfde moment aan het werk te zetten. Een hoekenwerk is hier een goede oplossing voor. Op deze dag hebben we bewust gekozen om te werken met laptops, in plaats van tablets. Laptops hebben namelijk een beter bereik. Een andere manier om het probleem met de internetverbinding op te lossen, is door je te verplaatsen naar een plaats dichterbij de wifirouter. De hoek werd daarom in de refter ingericht.

Opnieuw waren de leerlingen heel gemotiveerd. Zowel de leerlingen als de leerkrachten waren onder de indruk van het spraakgestuurd typen. Zoals beschreven in hoofdstuk 2.2.5 herkent het systeem niet alle woorden van een tweedetaalleerder. Dit was af en toe waar te nemen. Desondanks werd het grootste deel van de woorden wel herkend. Spraakherkenning is duidelijk positief geëvolueerd ten opzichte van de percentages die terug te vinden zijn in de literatuur. We kunnen dus stellen dat spraakgestuurd typen zeker een verrijking kan zijn tijdens spreekoefeningen.

3.2 Leerkrachten

3.2.1 Overzicht tools

We hebben niet alleen materialen ontwikkeld voor leerlingen, maar ook voor leerkrachten. Voor hen hebben we een lijst gemaakt waarin de onderzochte tools beschreven staan. Hoe we tot die lijst zijn gekomen, wordt uitgelegd in hoofdstuk 4.1. Zowel de bruikbare als de niet bruikbare tools worden hierin opgenomen. Iedere tool wordt kort omschreven en er worden enkele positieve en negatieve kanten belicht. Bij een minder bruikbare tool staat telkens vermeld waarom hij minder geschikt is. In bijlage 4: Lijst van geselecteerde tools is de volledige lijst terug te vinden. Hieronder zie je een opsomming van de tools die na onderzoek door ons als goed en bruikbaar worden beschouwd.

- Amara editor
- Playposit
- Bonjour de France
- Verbuga
- Oefen.be
- Quizlet
- Edcuaplay
- Canva
- Camstudio
- Audacity
- Thinglink
- Vimeo.com
- Weebly
- Tinytap.it
- Google Chrome – read & write for google chrome
- Learningapps
- Lyricstraining.com
- Edpuzzle
- Appear.in
- Google documenten

3.2.2 Handleiding

Een aantal van bovenstaande tools gebruikten we om oefeningen te creëren die op de website terug te vinden zijn. We maakten van deze selectie stappenplannen die we bundelden in een handleiding. Deze handleiding werd bezorgd aan de leerkrachten van de betrokken scholen. Deze zijn daarnaast ook terug te vinden op de website (zie bijlage 5: Handleiding van gebruikte tools).

3.2.3 Demonstratie

Aan de hand van een demonstratie, schaafden we de ICT-kennis van de leerkrachten bij. Tijdens de demonstratie werden de mogelijkheden van de tools getoond op een digibord of op een computerscherm. De leerkrachten hadden hierbij de mogelijkheid om mee te volgen in de handleiding. Aan de hand van de positieve reacties van alle betrokken leerkrachten kunnen we concluderen dat dit een geslaagd initiatief was.

4 ONDERZOEK

4.1 Tools en conclusie

Vanuit de literatuur kwamen we tot criteria waaraan een goede tool moet voldoen. Deze kan je terugvinden onder hoofdstuk 2.2.7. Ze vormden de richtlijnen bij de zoektocht naar geschikte tools.

Tijdens deze zoektocht kwamen we al snel tot de conclusie dat het aanbod aan gedifferentieerde tools vrij beperkt is. Enkel Bingel sprong hier meteen in het oog. Dit is een betalende tool die hoort bij de handleiding Eventail-Junior En Action. In Bingel kunnen de leerlingen gedifferentieerde oefeningen maken in een zogenaamd eiland. Wanneer de leerlingen veel fouten maken op een bepaald onderdeel, verwijst het programma meteen door naar oefeningen op een eenvoudiger niveau. Voor extra informatie mailden we met Tim Van Deun, technische support basisonderwijs en secundair onderwijs. Uit zijn informatie blijkt dat deze differentiatie niet wordt aangeboden voor het leergebied Frans. Daarom hebben we ons bij verder onderzoek gefocust op online tools waarbij de leerkracht zelf de inhoud van de oefeningen kan aanpassen naargelang de aan te reiken leerstof. Op deze manier kunnen ze zelf de differentiatie inbouwen door bijvoorbeeld andere woordenschat aan te bieden, meer tips te geven,...

In het verdere onderzoek werd het document van Annelies van Rooy en de cursus digitale didactiek van de diocesane pedagogische begeleidingsdienst Brugge als uitgangspunt gebruikt. In beide documenten worden tools opgelijst. Deze werden één voor één uitgetest. De bruikbare werden geselecteerd en hierbij werden de positieve en negatieve aspecten opgesomd. Bij de minder bruikbare tools, volgde een korte verantwoording. Deze kan u vinden in bijlage 4: Lijst van geselecteerde tools.

Uit die oplijsting werden op hun beurt enkele tools geselecteerd op basis van de toepasbaarheid bij de aan te reiken leerstof. Deze selectie aan tools werd gebruikt om de oefeningen op de website te maken. Welke dit precies zijn, is terug te vinden in bijlage 5: Handleiding van gebruikte tools.

4.2 Leerlingen

In het onderzoek wordt nagegaan wat het effect is van gedifferentieerde lessen Frans aan de hand van ICT op de motivatie en spreekdurf van de leerlingen en het gebruik van ICT om Frans in te oefenen. Om dit te onderzoeken werden er enkele hypotheses opgesteld. Op basis daarvan werd een enquête ontwikkeld. Deze enquête is terug te vinden in bijlage 6: Enquête leerlingen. De leerlingen vulden de enquête de eerste keer in voor de lessen werden gegeven als nulmeting. Daarna werden de lessen gegeven aan de leerlingen in beide scholen. Na de les vulden de leerlingen de enquête voor de tweede keer in, als eindmeting. Om de evolutie te meten is dezelfde enquête dus tweemaal afgenomen. Zo kunnen we vergelijken welke aspecten verbeterd, gelijk gebleven of verminderd zijn na het uitvoeren van ons project. In dit hoofdstuk worden de resultaten van dit onderzoek weergegeven.

4.2.1 Hypothese

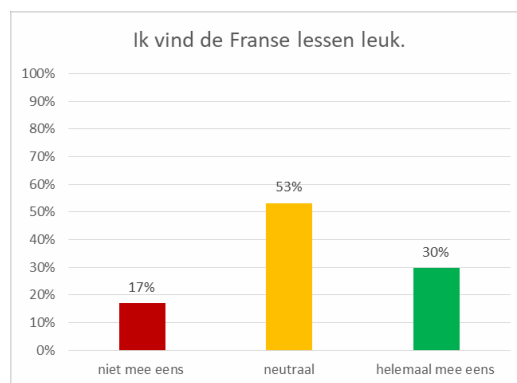
Bij het ontwerpen van de materialen hebben we ingezet op manieren om de motivatie van de leerlingen te verhogen. Daarom veronderstellen we dat de leerlingen na het krijgen van gedifferentieerde lessen Frans met integratie van ICT, de lessen leuker zullen vinden. Ook gaan we ervan uit dat ze het daarna leuker zullen vinden om met ICT te werken. We vermoeden dat er een groter aantal leerlingen zal aangeven dat de lessen Frans leuker worden gemaakt met ICT.

Daarnaast hebben we geprobeerd om de spreekoefeningen zo te ontwerpen dat de spreekangst van de leerlingen beperkt blijft. We veronderstellen dus dat na het werken met deze materialen, de leerlingen het leuker en minder eng/spannend zullen vinden om voor de klas en voor de juf te spreken. Hierbij willen we ook bereiken dat de leerlingen zich minder onzeker voelen.

Tot slot willen we ervoor zorgen dat de leerlingen met de ontworpen materialen aan de slag zullen gaan wanneer ze de leerstof inoefenen. We hopen dus dat op de vraag 'Gebruik je een computer om Frans in te oefenen?' een groter aantal leerlingen 'vaak' zal antwoorden.

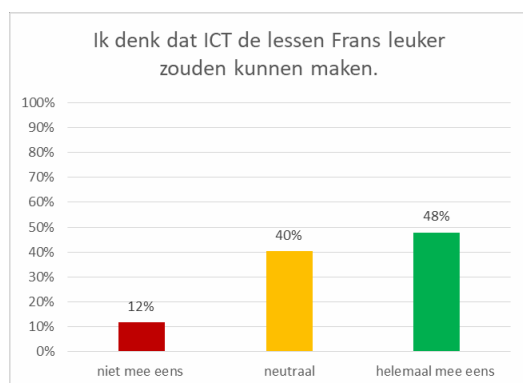
4.2.2 Nulmeting

Uit de analyse van de nulmeting blijkt dat 17% van de leerlingen het niet leuk vindt om de lessen Frans te volgen. 53% stelt zich bij deze vraag eerder neutraal op en de overige 30% meent de lessen Frans leuk te vinden.

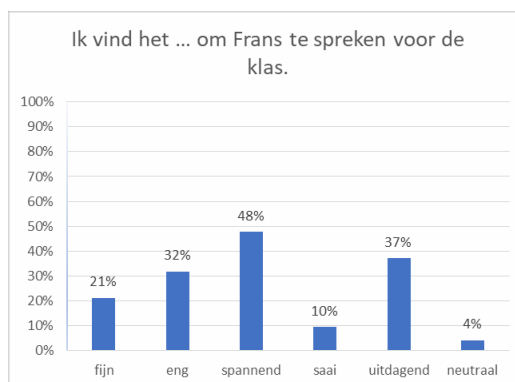
Als we de cijfers van de scholen apart bekijken, merken we op dat het aantal leerlingen die de Franse lessen niet leuk vindt bij basisschool de Parel (10%) beduidend lager ligt dan het aantal leerlingen in de Sint-Franciscusschool te Schorvoort (26%). Hieruit kunnen we afleiden dat de perceptie over het vak Frans verschillend is in beide scholen. Er zijn verscheidene factoren die dit resultaat kunnen beïnvloeden: de thuistaal van de leerlingen, de manier van lesgeven, de gebruikte methode... Om te weten welke factor aan de basis van dit verschil ligt, is verder onderzoek nodig.

Op de vraag: 'Vind je het leuk om te werken met ICT?' antwoordt 10% van de leerlingen negatief. 32% van de leerlingen stelt zich neutraal op. De andere 59% vindt het dan weer heel leuk om hiermee te werken. Bij deze vraag is er geen significant verschil op te merken tussen de twee scholen onderling.

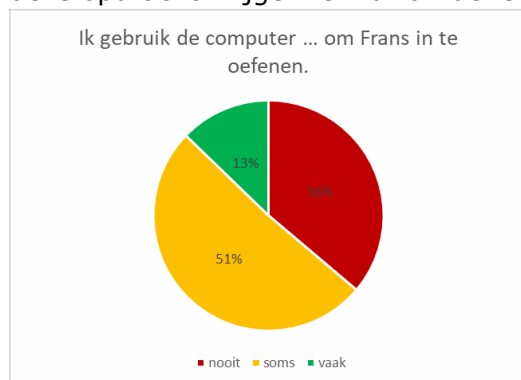

48% van de leerlingen gaat ervan uit dat ICT de lessen Frans leuker kan maken. 12% lijkt hier niet in te geloven. 40% stelt zich neutraal op. Hieruit kunnen we concluderen dat de meningen van de leerlingen eerder verdeeld zijn.

In het tweede deel van de enquête werd de spreekdurf van de leerlingen bevraagd. Hieruit blijkt dat er een verschil is tussen de spreekdurf voor de klas en bij de juf. 21% van de leerlingen vindt het fijn om voor de klas te spreken. Wanneer dit enkel bij de juf is, stijgt dit percentage tot 49%. 32% vindt het eng om te spreken voor de klas terwijl 18% dit eng vindt bij de juf alleen. Tot slot vindt 48% het spannend om te spreken voor de klas. Bij het spreken voor de leerkracht is dit slechts 40%.

Hieraan linken we de vraag: 'Hoe voel ik me wanneer ik tijdens de les Frans moet spreken?'. 36% van de leerlingen geeft hier aan dat ze zich onzeker voelen wanneer ze deze opdracht krijgen. 31% van de leerlingen voelt zich zelfzeker.

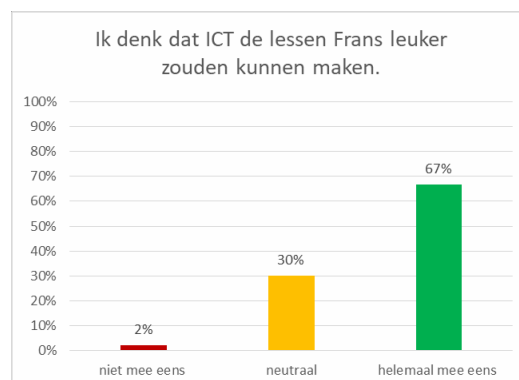

Tot slot werd er in deel drie bevraagd of de leerlingen gebruik maken van ICT-tools om Frans in te oefenen. Hieruit blijkt dat 36% dit nooit gebruikt, 51% soms en slechts 13% van de leerlingen gebruikt dit vaak. Hierbij vermelden ze dat ze vooral gebruik maken van de oefeningen op Bingel of Kweetet (48%). Slechts 2% gebruikt computermeester, 6% gebruikt Quizlet en 9% gebruikt af en toe Google Translate.

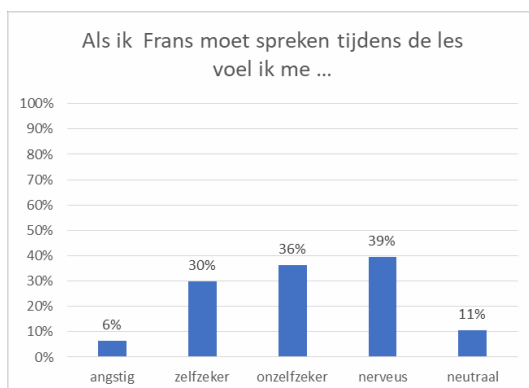
4.2.3 Eindmeting en conclusie

Uit de resultaten van de eindmeting blijkt dat de leerlingen, na het gebruik van de materialen, de lessen Frans als leuker beschouwen. Het aantal leerlingen dat de lessen Frans niet leuk vindt, is zelfs gedaald met 9%. Het aantal leerlingen dat het niet leuk vindt om te werken met ICT is gedaald van 10% naar 1%.

De grootste evolutie is te zien bij de vraag: 'Denk je dat ICT de lessen Frans leuker zouden kunnen maken?'. Het aantal leerlingen dat hier een positief antwoord op formuleert, is met 13% gestegen. Uit deze resultaten kunnen we voorzichtig concluderen dat de motivatie van de leerlingen is gestegen na het geven van gedifferentieerde lessen Frans aan de hand van ICT. Hierbij merken we op dat de leerlingen slechts gedurende één les hiermee aan de slag zijn gegaan.

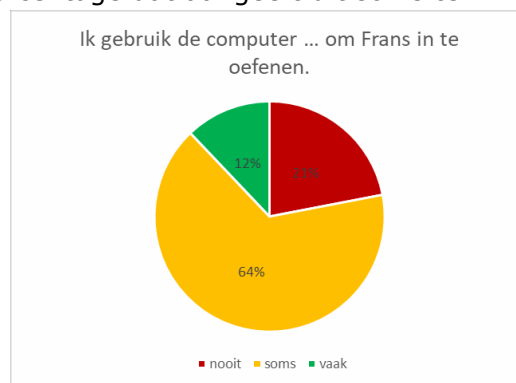

Aanvankelijk gaf slechts 21% van de leerlingen aan dat ze het fijn vonden om Frans te spreken voor de klas. Dit percentage steeg na het geven van de lessen tot 30%. Hierbij is dus een stijging van 9% waar te nemen. Het aantal leerlingen dat het eng vindt om te spreken voor de klas, is gedaald met 9% en het aantal leerlingen dat dit spannend vindt is zelfs 13% gedaald.

Bij het spreken voor de juf valt op dat de leerlingen na het volgen van de lessen het leuker vinden om Frans te spreken bij de juf. Dit percentage stijgt met 20%. Het percentage leerlingen dat zich onzeker voelt, is gelijk gebleven (36%). Uit deze cijfers kunnen we afleiden dat de spreekdurf van de leerlingen zowel voor de klas als bij de juf is gestegen. Desondanks is het gevoel van zelfzekerheid gelijk gebleven. Dit verwondert ons. Hierbij merken we opnieuw op dat de leerlingen slechts één les aan de slag zijn gegaan met de materialen.

Uit de resultaten blijkt dat er een evolutie te merken is bij het gebruik van de computer om Frans in te oefenen. Het percentage dat aangeeft vaak de computer te gebruiken om dit in te oefenen blijft ongeveer gelijk. Het percentage dat aangeeft dit soms te gebruiken stijgt echter met zelfs 13%. Hierbij moeten we opmerken dat dit onderzoek werd gevoerd in een beperkte tijdspanne. Daardoor hebben de leerlingen na het uittesten van de materialen in de klas, geen tijd gehad om op andere momenten met de aangereikte tools te oefenen. Er was dus met andere woorden geen of slechts een beperkte evolutie mogelijk. Het feit dat een groter aantal leerlingen aangeeft dat ze soms de computer gebruiken om Frans in te oefenen, is dus te verklaren vanuit externe factoren.

4.3 Leerkrachten

Naast het onderzoek bij de leerlingen werd er ook een onderzoek bij de leerkrachten op poten gezet. Hierbij onderzochten we wat de invloed is van het geven van een demonstratie, het aanbieden van een handleiding en het aanbieden van een website met online tools op het gevoel van competentie. Dit om op een gedifferentieerde manier met online tools aan de slag te gaan voor het vak Frans. Daarom werd er ook bij de leerkrachten op twee momenten een enquête afgenomen (één keer voor de interventies en één keer erna). De resultaten van het onderzoek worden hieronder weergegeven.

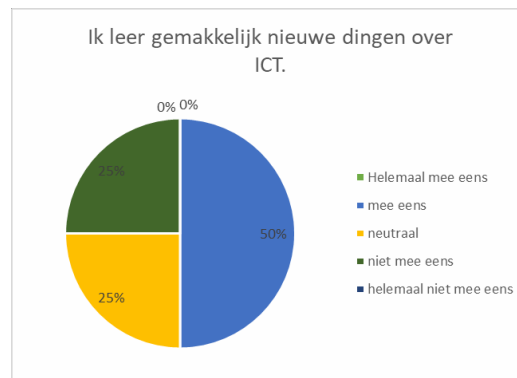
Hierbij merken we op dat de cijfers niet te veralgemenen zijn. Ze zijn namelijk het resultaat van een bevraging bij slechts vier leerkrachten.

4.3.1 Hypothese

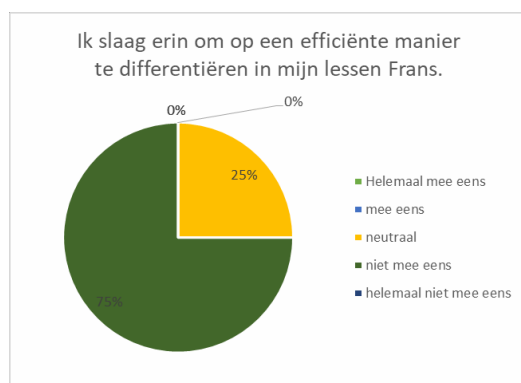
We hebben verschillende interventies ondernomen om leerkrachten competentier te maken in het gebruik van ICT als middel om te differentiëren tijdens de lessen Frans. We gaan er dus vanuit dat de leerkrachten er in de toekomst beter in slagen om op een efficiëntere manier te differentiëren in hun lessen Frans. We verwachten ook dat leerkrachten meer mogelijkheden zien in het gebruik van ICT.

4.3.2 Nulmeting

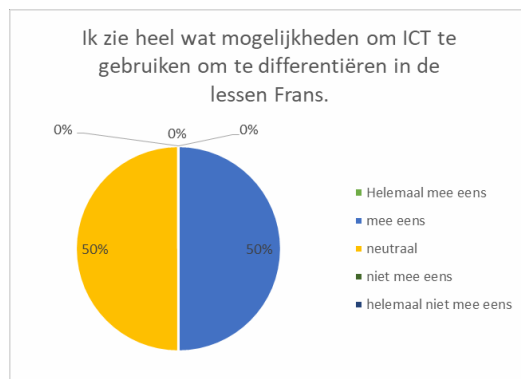
De analyse maakte ons duidelijk dat de leerkrachten het soms moeilijk vinden om nieuwe dingen over ICT aan te leren. 25% is er niet mee eens dat men makkelijk iets aanleert in verband met ICT. De helft van de leerkrachten heeft geen enkel probleem met het aanleren van ICT-vaardigheden. De meningen zijn verdeeld bij de vraag 'Ik probeer regelmatig nieuwe dingen uit met ICT.' De meerderheid probeert heel soms iets nieuw uit terwijl de anderen hier geen tijd of motivatie voor hebben.

Differentiëren is noodzakelijk in het onderwijs en dat weten deze leerkrachten maar al te goed. Elke leerkracht heeft ICT al eens ingeschakeld om te differentiëren in de klas. 75% is het er mee eens dat ze al eerder ICT hebben gebruikt als differentiatie en 25% is het hier helemaal met eens.

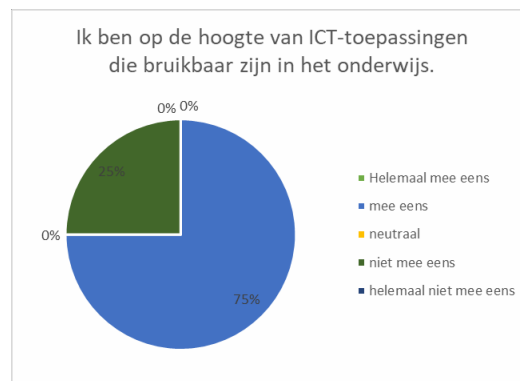
Een groot aantal van de leerkrachten (75%) vindt het zeer moeilijk om op een efficiënte manier te differentiëren tijdens de lessen Frans. Slechts 25% stelt zich hierbij neutraal op. Dit kan aan verschillende factoren liggen, maar daar is verder onderzoek voor nodig.

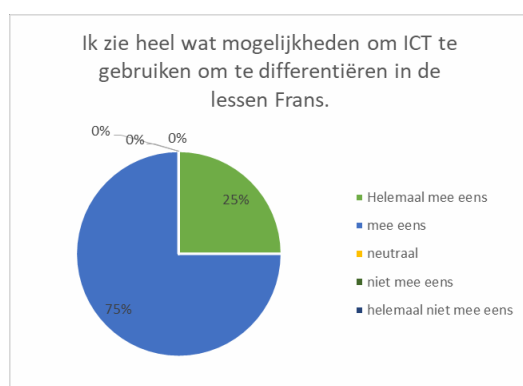
ICT kan een mogelijkheid zijn om doeltreffend te differentiëren tijdens deze Franse lessen. Deze vraag hebben we dan ook gesteld aan de leerkrachten. Daaruit bleek dat 50% van de leerkrachten hiermee eens was, maar dat de andere helft hier nog niet echt van overtuigd is.

Het gebruik van ICT in de lessen kost voor de leerkrachten toch nog extra voorbereidingstijd. 25% van de leerkrachten is het hier helemaal mee eens, 50% is het hier mee eens en 25% antwoordt met neutraal.

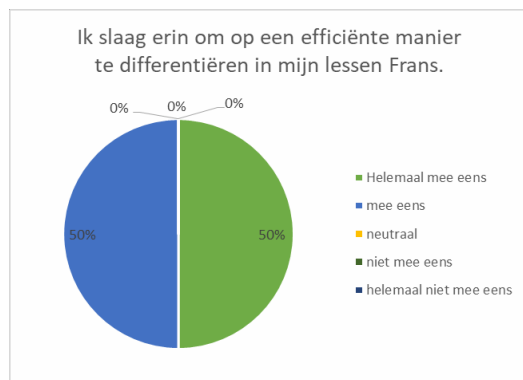
De leerkrachten zijn over het algemeen een beetje op de hoogte van ICT-toepassingen die bruikbaar zijn in het onderwijs. 75% vindt van zichzelf dat ze wel een aantal ICT-tools kennen. Een klein aantal is het hier niet mee eens (25%). Om verschillende toepassingen ook nog eens te integreren in bepaalde lessen blijkt geen moeilijke klus. De meest gebruikte tool door deze leerkrachten is 'Kahoot!'. Daarop volgt ook 'Bingel' als een gekend programma in de klas. QR-codes en 'Scratch' werden uitzonderlijk gebruikt tijdens het schooljaar bij 50% van de leerkrachten.

4.3.3 Eindmeting en conclusie

Uit deze eindmeting kunnen we concluderen dat de leerkrachten na onze demonstratie het idee hebben dat ze ertoe in staat zijn om op een efficiënte manier te differentiëren in de lessen Frans. Deze competentie kent een stijging van 25%. De leerkrachten zien ook veel meer mogelijkheden om ICT te gebruiken bij differentiatie. In de nulmeting konden we zien dat de helft van de leerkrachten zich hierbij neutraal opstelden. Maar bij de eindbevraging zijn 25% van de leerkrachten het hier helemaal mee eens en 75% is hier mee eens.

De demonstratie van de tools zorgde er ook voor dat de leerkrachten meer op de hoogte zijn van ICT-toepassingen, die bruikbaar zijn in het onderwijs ten opzichte van de eerste bevraging (die plaatsvond voor de demonstratie).

Of de leerkrachten gemakkelijk nieuwe dingen aanleren over ICT kent ook een kleine evolutie. Uit de eindmeting besluiten we dat geen enkele leerkracht hier negatief op reageerde.

De reactie op de vraag of ze op regelmatige basis nieuwe ICT-zaken uitproberen is stabiel gebleven. De meningen zijn hierbij goed verdeeld: 25% antwoordt met helemaal mee eens, 25% is er mee eens, 25% stelt zich neutraal op en 25% probeert niet vaak nieuwe ICT-tools uit.

5 SLOT

Algemeen kan besloten worden dat ICT een effectief hulpmiddel is om te differentiëren tijdens de lessen Frans. Momenteel zijn er geen gratis materialen die voldoen aan al de criteria die hierover terug te vinden zijn in de literatuur. Daarom hebben wij er zelf enkele ontwikkeld die complementair zijn aan het huidige aanbod en die optimaal inspelen op de eindtermen. Uit ons onderzoek kunnen we concluderen dat door het gebruik van onze materialen zowel de motivatie als de spreekdurf stijgt bij leerlingen. Leerkrachten voelen zich competent in het gebruik van ICT als middel om te differentiëren tijdens de lessen Frans. Ze zijn nu ook meer op de hoogte van actuele ICT-tools. Hierbij willen we wel even meegeven dat deze conclusies gebaseerd zijn op een kleinschalig onderzoek.

6 MOGELIJKHEDEN TOT VERDER ONDERZOEK

Een mogelijkheid tot verder onderzoek hierbij is om te kijken of deze manier van werken ook een effect heeft op het leerrendement van leerlingen.

Daarnaast is er de optie om verder uit te zoeken in welke mate de leerkrachten aan de slag zijn gegaan met onze uitgewerkte materialen. Zo kunnen we de effectiviteit van de materialen onderzoeken.

Tot slot zou het nader onderzoeken of er een mogelijkheid is om een geïndividualiseerde tool te ontwikkelen die feedback geeft over de leerprogressie van de leerling en dit proces gericht bijstuurt een derde mogelijkheid bieden tot verder onderzoek.

LITERATUURLIJST

Bee Tin, T. (2016). *Stimulating Student Interest in Language Learning: Theory, Research and Practice*. New Zealand: palgrave macmillan. Gevonden op het internet: <https://link.springer.com/content/pdf/10.1057%2F978-1-137-34042-9.pdf>

Bunt, J. (2015). Wie leest, leeft duizend levens tegelijk: Interactieve literatuurlessen rondom een centrale vraag. *Levende Talen Tijdschrift*, 102 (5), 4-8. Gevonden op het internet: <http://www.lt-tijdschriften.nl/ojs/index.php/lm/article/view/1114/1082>

Corda, A., Koenraad, T., Visser, M. (2012). Spreekvaardigheidsdidactiek en ICT. *Levende Talen Tijdschrift*, 13 (1), 36-44. Gevonden op het internet: <http://lt-tijdschriften.nl/ojs/index.php/lm/article/view/132/130>

De Craemer, J. (2005). *Het Vlaams beleid inzake ICT in het onderwijs*. (s.a.). Gevonden op het internet: <http://koine.vsko.be/doc/PB/artikelen%20ICT/ICTODECraemerHetVlaams1.pdf>

De Waele, J. & Vandenberghe, B. (2015). *Frans: Digitale didactiek voor het vak Frans*. S.I.: Diocesane pedagogische begeleidingsdienst Brugge. Gevonden op 28/05/2018 op het internet: <http://www.dpbbrugge.be/secundair/dipebe/2015-2016/documenten/frans.pdf>

Denies, K., Janssen, R., Yashima, T. (2015). *Classroom Versus Societal Willingness to Communicate: Investigating French as a Second Language in Flanders*. (s.a.). Gevonden op het internet: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/modl.12276%20%0b>
Dummer, G., (2011). *ICT voor de klas*. Nederland: Noordhoff Uitgevers.

Elen, J., Evens, M., Larmuseau, C., Depaepe, F., Desmet, P., Dewaele, K. et al. (2015/2016). *Ontwikkelen van gespreksvaardigheid in de lessen Frans in de basisschool*. (s.a.).

Elzenga, A., De Graaff, R. (2015). Motivatie voor Engels en Frans in het tweetalig onderwijs: Zijn leerlingen in het tweetalig onderwijs gemotiveerdere taalleerders. *Levende Talen Tijdschrift*, 16 (4), 16-26. Gevonden op het internet: <http://lt-tijdschriften.nl/ojs/index.php/lm/article/view/1531/1140>

Gomes C., Levis J.M., Cabral Borges, M. (2010). *The design of an instrument to evaluate software for EFL/ESL pronunciation teaching*. (s.a.). Gevonden op het internet: <https://periodicos.ufsc.br/index.php/desterro/article/view/2175-8026.2016v69n1p141/31172>

Hattie, J. (2012). *Leren zichtbaar maken*. Sint-Niklaas: Abimo.

Lazero, N., Van Dinteren, R. (2010). *Brein @ work: Wetenschap en toepassing van breinkennis*. Houten: Springer Media. Gevonden op het internet: https://books.google.be/books?id=TWI6hSO0aCQC&printsec=frontcover&hl=nl&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false

Marianne Rijke, M., Hooglugt, Y., Sanders, R., Visser, N., Dol, C., Niewenhuis, D. et al. (2017). *Onderwijs van de toekomst*. Pulse Media Group. Gevonden op het internet: <https://leerling2020.nl/wp-content/.../05/Onderwijs-van-de-toekomst-juli-2017.pdf>

Ministerie van onderwijs. (2017). *Eindtermen Frans: basisonderwijs*. Gevonden op het internet: <http://eindtermen.vlaanderen.be/basisonderwijs/lager-onderwijs/leergebieden/frans/eindtermen.htm>

Myles, F. (2017). *Learning foreign languages in primary schools: is younger better?* Society & Policy. Gevonden op het internet:
http://www.meits.org/files/policy_papers/uploads/Myles_JLSP_2017_.pdf

Nederlandse Taalunie. (2008). *Gemeenschappelijk Europees Referentiekader voor Moderne Vreemde Talen: Leren, onderwijzen, beoordelen.* (s.a.). Gevonden op het internet:
http://taalunieversum.org/sites/tuv/files/downloads/gemeenschappelijk_europees_referentiekader.pdf

Rubens, W. (2016). Hattie over de effecten van technology enhanced learning. [blogbericht]. Gevonden op het internet: <http://www.te-learning.nl/blog/hattie-over-de-effecten-van-technology-enhanced-learning/>

Tondeur, J., van Keer, H., van Braak, J., Valcke, M. (2008). *ICT integration in the classroom: Challenging the potential of a school policy.* Gent: Elsevier. Gevonden op het internet: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0360131507000498>

Valcke, M. (2014). *Krachtige leeromgevingen.* Gent: Academia Press.

Vlaams Ministerie van Onderwijs, Vorming Onderwijsinspectie. (2017). *Onderwijsspiegel 2017: Deel 2 onderzoeken in de kijker.* (s.a.). Gevonden via de website van: <https://www.vlaanderen.be/nl/publicaties/detail/onderwijsspiegel-2017-jaarlijks-rapport-van-de-onderwijsinspectie>

